

JUDr. Michaela Jurisová, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra kriminológie

Vybrané aspekty prejavov extrémizmu v online prostredí

Úvod

„Život online“ je spätý s pozitívami aj negatívami, prináša plusy aj mínusy. V súvislosti s nástrahami virtuálneho prostredia môžeme hovoriť o ich širokom diapazóne aj sile dôsledkov. Napriek pertraktovanosti tejto témy a faktu, že nástrahy v tomto prostredí nepoznajú časové ani geografické hranice, sme denne konfrontovaní „životom online“.

V 21. storočí je bez pochyb evidentný presun veľkej časti kriminality práve do online prostredia. Rozsah presunu do virtuálneho prostredia závisí od druhu kriminality či konkrétneho trestného činu alebo negatívneho spoločenského javu.

Cieľom príspevku je poukázať na *vybrané trestné činy extrémizmu a ich prejavy vo virtuálnom prostredí*. V teoretickej časti príspevku je na jednotlivé činy nazerané optikou legislatívneho poňatia problematiky, Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 015-2019 a informácií z národnej protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru. Uvedené informácie sú doplnené o poznatky z aplikačnej praxe v podobe údajov z posudkov a odborných vyjadrení znalca. Účelom je prostredníctvom vybraných aspektov¹ poukázať na *kvantitatívnu a kvalitatívnu stránku presunu trestných činov extrémizmu do virtuálneho prostredia*. Zvolený uhol pohľadu má ilustrovať, že ide o fenomén dnešnej doby, ktorému je nevyhnutné venovať náležitú pozornosť a vnímať ho globálne.

Prejavy extrémizmu v online prostredí – vybrané aspekty

Boj proti *extrémizmu* a terorizmu v podmienkach Slovenskej republiky spadá pod gesciu národnej protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru. Národná protiteroristická jednotka vznikla v štruktúre národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru 1. februára 2017 (zlúčením odboru boja proti terorizmu a odboru extrémizmu a diváckeho násillia v nadväznosti na novelu Trestného zákona a Trestného poriadku účinnú od 1. januára 2017) s cieľom centralizovať a zefektívniť boj proti extrémizmu a terorizmu v rámci Slovenskej republiky. Činnosť národnej protiteroristickej jednotky je zameraná predovšetkým na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona², trestných činov terorizmu podľa § 140b Trestného zákona a trestných činov teroru podľa prvého dielu siedmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona. Vzhľadom na zámer textu príspevku je na mieste zdôrazniť, že národná protiteroristická jednotka

¹ Aspekt: stanovisko, hľadisko uplatňované pri posudzovaní určitej veci, javu a pod.

ŠALING, Samo, IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária, MANÍKOVÁ, Zuzana. Veľký slovník cudzích slov, s. 108.

² Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej aj „TZ“).

je zároveň gestorom boja proti extrémizmu z celospoločenského hľadiska a v spolupráci s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy a ďalšími vybranými subjektmi spracováva, plní vo vymedzenom rozsahu a vyhodnocuje plnenie úloh vyplývajúcich z (aktuálne platnej a účinnej) *Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2015-2019* (ďalej aj „Koncepcia“).¹ Hlavné oblasti činnosti jednotky (extrémizmus a terorizmus) sú však multidisciplinárnym problémom. Z uvedeného dôvodu plní jednotka aj iné úlohy variabilnej povahy – najmä úlohy vyplývajúce z Národného akčného plánu boja proti terorizmu a z Koncepcie.

Koncepcia je základným dokumentom v boji proti extrémizmu a jej účelom je efektívny, aktívny a multidisciplinárny boj proti radikalizácii a extrémizmu, jeho prejavom a sympatizantom, ale najmä spoločenským dôsledkom. Sumárne povedané, ide predovšetkým o nastavenie mechanizmov, ktorými sa budú zabezpečovať úlohy súvisiace s ochranou ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, a to za spolupráce nielen orgánov verejnej moci, ale v neposlednom rade aj účasťou občianskej spoločnosti, či už akademickej obce, mimovládnych organizácií, médií i jednotlivých občanov.² V súčasnosti je kompetentnými orgánmi pripravovaná nová Koncepcia boja proti extrémizmu.

Definovanie základných pojmov súvisiacich s predmetnou problematikou je súčasťou Koncepcie. Táto *extrémizmom* označuje konanie a prejavy vychádzajúce z postojov krajne vyhrotenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie, ktoré či už priamo alebo v určitom časovom horizonte deštruktívne pôsobia na existujúci demokratický systém a jeho základné atribúty. Druhou charakteristickou črtou extrémizmu a s ním spájaných aktivít je, že útočia na systém základných práv a slobôd garantovaných ústavou a medzinárodnými ľudsko-právnymi dokumentmi alebo sa snažia svojimi aktivitami uplatňovanie týchto práv sťažiť, či znemožniť. Za ďalšie charakteristické znaky extrémizmu sa považuje snaha o obmedzenie, potlačanie, znemožnenie výkonu základných práv a slobôd pre určité skupiny obyvateľstva definované ich pohlavím, národnosťou, rasou, etnikom, farbou pleti, vierovyznaním, jazykom, sexuálnou orientáciou, príslušnosťou k spoločenskej triede, majetkom, ako aj používanie fyzického násillia či hrozba použitia násillia namiereného voči názorovým či politickým oponentom alebo ich majetku.³ Koncepcia definuje aj pojmy „radikalizácia“ a „trestné činy z nenávisti“⁴.

---

¹ MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.05]. Dostupné na: <<https://www.minv.sk/?narodna-protiteroristicka-jednotka>>

² MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.08]. Dostupné na: <<https://www.minv.sk/?extremizmus-1>>

³ Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019, s. 3.

⁴ Pozn. autorky: Pojem „trestné činy z nenávisti“ (z angl. „hate crimes“) nie je v slovenskej trestnoprávnej legislatíve explicitne definovaný. V podmienkach Slovenskej republiky je v súvislosti s touto problematikou pozornosť sústredená na § 140 písm. e) Trestného zákona. Uvedené ustanovenie definuje čo sa rozumie trestným činom spáchaným z osobitného motívu: *spáchanie trestného činu z nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie*. Pre správnu právnu kvalifikáciu určitého konania je potrebné skúmať prítomnosť indikátorov (ukazovateľov) zaujatosti (napr. objektívne skutočnosti, okolnosti alebo vzorce prítomné pri trestnom čine), ktoré naznačujú, či už

V zmysle § 140a Trestného zákona sa trestnými činmi extrémizmu rozumejú:

- trestný čin založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421,
- trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422,
- trestný čin výroby extrémistických materiálov podľa § 422a,
- trestný čin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b,
- trestný čin prechovávanía extrémistických materiálov podľa § 422c,
- trestný čin popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d,
- trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423,
- trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424,
- trestný čin apartheidu a diskriminácie skupiny osôb podľa § 424a a
- trestný čin spáchaný z osobitného motívu podľa § 140 písm. e).¹

Koncepcia okrem iného upozorňuje aj na *nástrahy extrémizmu vo virtuálnom priestore*. V dnešnej dobe, kedy je vďaka masovému rozšíreniu internetu prístup k informáciám jednoduchší ako kedykoľvek predtým, je nevyhnutné, aby pozornosť spoločnosti bola zameraná aj na zvyšovanie povedomia verejnosti a zvlášť niektorých ľahko ovplyvniteľných skupín o nebezpečenstve, ktoré extrémizmus a s ním súvisiace javy pre celú spoločnosť a každého jej jednotlivca predstavujú.²

K relevantným ukazovateľom tejto problematiky patria aj *informácie o páchatel'och a obetiach (poškodených)*. Vyplývajú z týchto poznatkov je možné kvalitnejšie poznanie reálnej situácie v tejto oblasti, aj účinnejšie nastavenie kontroly kriminality, tak v podobe prevencie ako aj represie. V roku 2018 boli v podmienkach Slovenskej republiky pre trestné činy extrémizmu obvinení prevažne muži, v dvoch prípadoch to boli osoby ženského pohlavia a v jednom prípade právnická osoba. Vyplývajú z analýzy údajov z objasnených trestných činov ide v najväčšom počte o nezamestnané osoby. Vzdelanie páchatel'a bolo vo väčšine prípadov SOU bez maturity, ale pomerne často sa vyskytlo aj stredoškolské vzdelanie. Najpočetnejšou kategóriou páchatel'ov boli osoby vo veku 26-35 rokov. Z hľadiska kriminálnej kariéry páchatel'mi boli zväčša netrestané osoby. Na strane druhej, pri uvedenej trestnej činnosti, sa často vyskytnú aj osoby, ktoré sa dostanú do role poškodeného. Vyplývajú z informácií protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru v roku 2018 bol pomer počtu poškodených mužov a poškodených žien štyri ku jednej. Z pohľadu etnika, národnosti, sexuálnej orientácie,

---

samostatne alebo v spojení s inými skutočnosťami alebo okolnosťami, že činy páchatel'a boli úplne alebo čiastočne motivované akoukoľvek formou zaujatosti, teda smerovali proti niektorej z chránených charakteristík obsiahnutých v § 140 písm. e) Trestného zákona.

Pre účel príspevku bol zvolený daný zdroj čerpania informácií: *Trestné činy z nenávisti. Príručka pre príslušníkov Policajného zboru*.

ZAKONY PRE LUDI. 2019. [online]. [cit. 2019.04.11]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>

Trestným činom z nenávisti je venovaná detailnejšia pozornosť aj v príspevku: SVOBODA, I., JURISOVÁ, M. 2018. Trestné činy z nenávisti v podmienkach Slovenskej republiky.

¹ SLOV-LEX.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.11]. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/20180701>>

² Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019, s. 2.

náboženstva alebo rasy možno hovoriť o heterogénnej skupine poškodených osôb, voči ktorým útok respektíve prejav smeroval.¹

Poradný orgán vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, a jeden z jeho výborov - Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie² v rámci aplikačnej praxe predmetnej problematike venuje tiež značnú pozornosť. Národná protiteroristická jednotka národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (resp. zástupca jednotky) je jedným z riadnych členov výboru.

Národná protiteroristická jednotka spracováva Správu o vyšetovaní trestnej činnosti extrémizmu v Slovenskej republike (ďalej aj „Správa“³). Správou je potvrdený v koncepcii naznačený vývojový trend spôsobov páchania trestných činov extrémizmu - trend *presunu prejavov tejto kriminality z „ulice“ do „virtuálneho prostredia“* v poslednom období⁴. V mnohých prípadoch je daná protiprávna činnosť páchaná *prostredníctvom sociálnych sietí v rámci internetu*. Koncepcia poukazuje aj na faktory, ktoré prispievajú (môžu prispieť) k extrémizmu – najmä vplyv ulice, *internet a jednoduchý prístup k agresívnym stránkam*, neschopnosť rodičov kontrolovať voľnočasové aktivity detí, nevhodný vplyv médií, vplyv spoločnosti ako takej, nedostatok času rodičov venovaný deťom, vplyv cirkví a školy. Koncepcia naznačuje aj zmenu v aktivitách subjektov spojených s touto kriminalitou. Napríklad začínajú prevládať snahy o vyvíjanie aktivít smerom k zahraničným subjektom, tiež aktivity začínajú byť sofistikovanejšie a vyznačujú sa dlhodobým plánovaním s cieľom získania finančných prostriedkov nevyhnutých na dosiahnutie vytýčených zámerov. Uvedené je nepochybne podporené aj presunom určitého percenta tejto trestnej činnosti do virtuálneho prostredia.⁵ Snahou samotnej aplikačnej praxe je nepochybne relevantne reagovať na daný stav.

Vyplývajúc z ostatnej Správy jednotky, v zmysle § 140a TZ - Trestné činy extrémizmu, najväčší podiel na zistených trestných činoch mal trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422

¹ Národná protiteroristická jednotka národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej aj „NPTJ NAKA“). Informácie uvedené v texte príspevku vyplývajú z konzultácií s pracovníkmi jednotky.

² Pozn. autorky: Výbor prešiel do pôsobnosti uznesením vlády č. 276 zo dňa 20. júna 2012. Potreba zriadenia takéhoto nadrezortného poradného orgánu, v ktorom sú zastúpené tak dotknuté rezorty, nezávislé inštitúcie, odborníci ako i občianska spoločnosť vyplýva z viacerých faktorov. Problematika rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, ich efektívne predchádzanie a eliminácia zasahuje do kompetencie viacerých rezortov a vyžaduje si koordinovaný a koncepčný prístup synergicky spájajúci aktivity rôznych subjektov. Hlavnou ambíciou výboru je slúžiť ako platforma na koordináciu aktivít, definovanie priorít a smerov pri tvorbe verejných politík zameraných na predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie a extrémizmu. Zároveň je tento výbor vhodným nástrojom na výmenu informácií medzi zástupcami verejnej správy, samosprávy a občianskej spoločnosti, ktoré pomôžu pri riešení problematiky vo vecnej pôsobnosti výboru.

MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.15]. Dostupné na: <<https://www.minv.sk/?VRAX>>

³ Pozn. autorky: Správy NPTJ NAKA sú neverejné (v texte príspevku nie sú zámerne uvádzané konkrétnejšie údaje).

⁴ Pozn. autorky: ide o presun určitej časti (percenta) trestných činov extrémizmu „z ulice do virtuálneho prostredia“.

⁵ Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019, s. 22.

TZ¹. Dalšími v poradí boli - trestný čin spáchaný z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) TZ a trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 TZ². V roku 2018 z celkového počtu začatých trestných stíhaní (TČ extrémizmu) bolo približne 30 % vedených v súvislosti s extrémistickým trestným činom spáchaným v kybernetickom priestore. Išlo predovšetkým o trestné činy spáchané v rámci sociálnej siete *www.facebook.com* (vo vyše 85 % uvedených prípadov). Spôsob konania páchatela bol rôznorodý. V súvislosti s virtuálnym prostredím môžeme hovoriť o tomto konaní agresorov - *PEX³ symbolika na internete v podobe prejavov sympatií k nedemokratickým režimom a zverejňovanie zakázaných symbolov*, tiež *agresívne a nenávisťné prejavy voči menšinám v diskusných internetových fórach*. Páchatelia konali zväčša v prostredí *Facebooku*, ale tiež *YouTubu*, *Pokecu⁴* či *Sme.sk*.

Pri trestných činoch extrémizmu možno povedať, že sú často spojené s prejavmi neznášanlivosti, resp. intolerancie na základe rasovej, politickej, náboženskej alebo inej odlišnosti - tzv. *trestné činy z nenávisťi*. *Aj v týchto prípadoch dnes už nie je výnimkou páchanie trestnej činnosti vo virtuálnom prostredí*. V roku 2018 v Slovenskej republike bolo zaznamenaných niekoľko takýchto skutkov, v rámci ktorých došlo k prejavom intolerancie, či už hanlivým vyjadrením alebo prezentovaním nenávisťi, napríklad hanlivým komentárom o minoritnej časti spoločnosti na internete, tak aj verbálnym alebo aj fyzickým útokom, z dôvodu napríklad odlišnej farby pleti. Dané protiprávne konanie smerovalo napríklad proti rómskemu etniku (aj v podobe nenávisťných prejavov na internete). Často napádaným bolo židovské náboženstvo či

---

¹ § 422 TZ *Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd* znie: „(1) Kto verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, najmä používaním zástav, odznakov, rovnošiat alebo hesiel, prejavuje sympatie k skupine, hnutiu alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, alebo ktorá hlása rasovú, etnickú, národnostnú, náboženskú nenávisť alebo nenávisť voči inej skupine osôb, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.
(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto pri čine uvedenom v odseku 1 používa pozmenené zástavy, odznaky, rovnošaty alebo heslá, ktoré vyvolávajú zdanie pravých.“
ZAKONY PRE LUDI. 2019. [online]. [cit. 2019.04.11]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>

² § 423 TZ *Hanobenie národa, rasy a presvedčenia* znie: „(1) Kto verejne hanobí
a) niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu, alebo
b) skupinu osôb alebo jednotlivca pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, politické presvedčenie, náboženské vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až tri roky.
(2) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
a) ako člen extrémistickej skupiny,
b) ako verejný činiteľ, alebo
c) z osobitného motívu.“
ZAKONY PRE LUDI. 2019. [online]. [cit. 2019.04.11]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>

Pozn. autorky: detailnejšie venovanie pozornosti ostatným vyššie uvedeným trestným činom extrémizmu nie je zámerom predmetného príspevku.

³ Pravicovo orientovaný extrémizmus.

⁴ Pozn. autorky: „Pokec“ je slovenská sociálna sieť.

predstavitelia islamského náboženstva, vyskytli sa aj prípady napadnutia pre sexuálnu orientáciu – v podobe nenávisných prejavov na internete. Z údajov vyplýva, že v roku 2018 (v porovnaní s rokom 2017) došlo k zníženiu nápadu trestných činov z nenávisťi, v rámci ktorých došlo k prejavu intolerancie, či už hanlivým vyjadrením alebo prezentovaním nenávisťi. Uvedený fakt je možné odôvodniť už aj spomínanou cielene zameranou represívnou činnosťou Policajného zboru aj vhodnou medializáciou stíhaných prípadov v rámci generálnej prevencie.

V roku 2018 bolo v Slovenskej republike pre trestné činy extrémizmu vydaných niekoľko uznesení o vznesení obvinenia (zväčša voči fyzickým osobám a iba v jednom prípade voči právnickej osobe). Najpočetnejšími trestnými činmi pri vznesených obvineniach za rok 2018 v Slovenskej republike boli: trestný čin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 TZ, trestný čin spáchaný z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) TZ, trestný čin rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b TZ, a iné.

Pokiaľ ide o vonkajšie prejavy trestných činov extrémizmu, v hodnotenom období išlo najmä o prejavy pravicového extrémizmu. Modus operandi páchatelov bol heterogénny. V prípade objasnených trestných činov extrémizmu v roku 2018, ich vonkajšiu stránku možno charakterizovať najčastejšie kombináciou rôznych konaní páchatel'a. Môžeme hovoriť napríklad o týchto spôsoboch konania páchatel'ov – fyzický útok, „hajlovanie“ na verejnosti, prechovávanie a rozširovanie PEX materiálov, nebezpečné vyhrážanie a iné. V rámci virtuálneho prostredia je možné pozornosť upriamiť na konania ako *nenávisťné prejavy na internete* či *PEX symbolika na internete*.¹

Nesmiernym prínosom aplikačnej praxe je aj vznik *extrémistického skríningového centra* národnej protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru. Uvedené oddelenie vzniklo 1. júna 2017 a jeho úlohou je aj monitorovať internet v súvislosti s extrémistickými prejavmi. Na základe empirických skúseností pracovníkov tohto oddelenia pri vykonávaní monitorovacej činnosti možno registrovať zvýšenú opatrnosť účastníkov komunikácie na sociálnych sieťach, čo sa dá odôvodniť aj cielene zameranou represívnou činnosťou Policajného zboru na túto oblasť extrémistickej kriminality. Aj na základe viacerých príspevkov v diskusiách na sociálnych sieťach, prípadne statusov používateľov sociálnych sietí možno konštatovať, že títo zverejňujú svoje závadové príspevky v menšom množstve, uvážlivo, respektíve komunikujú v rámci uzavretých skupín, nakoľko si začali vo zvýšenej miere uvedomovať možné následky konania, ktorého by sa dopustili zverejňovaním nenávisných statusov a komentárov, ktoré môžu byť považované za trestný čin extrémizmu. V roku 2018, v porovnaní s rokom 2017, bol počet prípadov spáchaných v kybernetickom priestore nižší.²

Jednotka v rámci kybernetického priestoru vykonáva okrem iných činností aj monitorovanie profilov závadových osôb a skupín na rozličných sociálnych sieťach (napríklad Facebook alebo Vkontakt). V Slovenskej republike dochádza najčastejšie k prejavom pravicového extrémizmu. Ľavicový extrémizmus, založený predovšetkým na anarchistických a antiglobalistických ideách, nie je v našich podmienkach rozšírený. Napriek tomu jednotka monitorovala činnosť ľavicových extrémistov najmä

---

¹ NPTJ NAKA.

² NPTJ NAKA.

v kybernetickom priestore. V podobe monitorovania kybernetického priestoru je pozornosť venovaná aj náboženskému extrémizmu, najmä so zameraním sa na prípadnú radikalizáciu jednotlivých náboženských skupín.¹

Obdobný presun trestných činov extrémizmu z ulíc do virtuálneho prostredia sa ukazuje aj v Českej republike. Uvedené autorka predpokladá na základe skúmania realizovaného pre účel tohto príspevku - v podobe vyhodnotenia znaleckej činnosti znalca v odbore „Spoločenské a humanitné vedy“ v odvetví „Politický extrémizmus“.²

Tab. 1: Formy prejavov extrémizmu v reálnom prostredí a prejavy extrémizmu v online prostredí vo vybranom období v Českej republike

ČR	Znalecké posudky, odborné vyjadrenia	Symbolika	Hudba	Video	Gestá	Prejav násilia	Web ³
2009 (06-12)	11	11 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (18%)	1 (9%)	2 (18%)
2010 (01-12)	22	21 (95%)	2 (9%)	2 (9%)	4 (18%)	3 (14%)	12 (55%)
2011 (01-12)	28	27 (86%)	3 (11%)	1 (4%)	6 (21%)	2 (7%)	24 (86%)
2012 (01-12)	16	16 (100%)	4 (25%)	0 (0%)	7 (44%)	0 (0%)	12 (75%)
2013 (01-12)	11	11 (100%)	2 (18%)	0 (0%)	4 (36%)	1 (9%)	8 (73%)
2014 (01-12)	9	8 (89%)	3 (33%)	0 (0%)	2 (22%)	0 (0%)	7 (78%)
Spolu	Σ 97						

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov od znalca.

Tabuľka mapuje situáciu v období od júna 2009 do decembra 2014. Vzhľadom na evidentne klesajúci počet znaleckých posudkov a odborných vyjadrení by štatistické spracovanie údajov v ďalšom období nebolo opodstatnené. V uvedených rokoch je súčet jednotlivých foriem prejavov extrémizmu (symbolika, hudba, video, gestá, prejav násilia aj prejavy v rámci webu) zväčša viac ako 100% (teda viac ako bolo znaleckých posudkov a vyjadrení), vzhľadom na to, že v jednom znaleckom posudku či odbornom vyjadrení sa mohol vyskytovať súbeh niekoľkých viacerých foriem prejavov extrémizmu. V predmetnom príspevku je zameraná pozornosť na prejavy extrémizmu v online prostredí, pričom z uvedených údajov vyplýva, že počas niektorých rokov tieto prejavy oscilujú až na hranici 70-80%, čo nespochybniteľne potvrdzuje fakt presunu tejto kriminality do virtuálneho prostredia.

¹ NPTJ NAKA.

² Doc. JUDr. PhDr. Ivo Svoboda, Ph.D.

Pozn. autorky: vzhľadom na špecifickosť témy mala autorka obmedzenú možnosť čerpania poznatkov z aplikačnej praxe. Vyplývajú z uvedeného sa autorke podarilo získať informácie iba od jedného (menovaného) znalca. Znalec pôsobil v predmetnom období v Českej republike a v súčasnosti pôsobí ako znalec v Slovenskej republike.

³ Pozn. autorky: jedná sa o pomernú časť z celkového počtu znaleckých posudkov a odborných vyjadrení. Bližšie informácie sú súčasťou textu príspevku.

Vzhľadom na prehľadnosť informácií uvedených v tabuľke boli percentuálne údaje matematicky zaokrúhlené.

Tab. 2: Formy prejavov extrémizmu v reálnom prostredí a prejavy extrémizmu v online prostredí v období január až september 2018 v Slovenskej republike

SR	Znalecké posudky, odborné vyjadrenia	Symbolika	Hudba	Video	Gestá	Prejav násilia	Web
2018 (01-09) ¹	8	8 (100%)	2 (25%)	1 (12,5%)	4 (50%)	1 (12,5%)	6 (75%)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov od znalca.

Znalec tiež mapuje situáciu za prvých deväť mesiacov roka 2018 v podmienkach Slovenskej republiky. Uvedené údaje, aj keď iba za niekoľko mesiacov, taktiež potvrdzujú náznak fenoménu presunu extrémistických trestných činov a ich prejavov z reálneho do virtuálneho prostredia.² Vyplývajúc zo znaleckých posudkov a odborných vyjadrení až 75% trestných činov spojených s extrémizmom sa prejavilo v rámci webu.

V ďalšom texte príspevku je poukázané na vybrané konkrétne formy prejavov extrémistických trestných činov vyskytujúcich sa vo virtuálnom prostredí. Jednotlivé prípady, na ktoré je poukázané, sú zo znaleckých posudkov a odborných vyjadrení a podčiarkujú reálnu aplikačnú prax.³

Znalec v posudku⁴ posudzuje konanie 21 ročnej ženy, ktorá je stíhaná pre trestný čin „Podpora a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka“.⁵ Zo znaleckého posudku vyplýva náklonnosť obvinenej k organizácii (hnutiu) R.W.U. Ide o skratku zo začiatkových písmen názvu „Resistance Woman Unity“. Znalec ďalej konštatuje, že v súčasnom neonacistickom hnutí má táto organizácia špecifický význam. Ide o hnutie, ktoré ideovo nadväzuje na obdobné ženské organizácie

¹ Pozn. autorky: v čase spracovania textu príspevku mala autorka informácie iba za prvých deväť mesiacov roka 2018.

² Pozn. autorky: autorka vychádza z údajov za určité časové obdobie poskytnutých znalcom, pričom na základe týchto poznatkov si nedovolí generalizovať presun týchto trestných činov „z ulice“ do „virtuálneho prostredia“. Naznačuje však, že je na mieste danú problematiku (presunu určitého percenta) sledovať a vnímať ju ako jeden z vývojových trendov či fenoménov dnešnej doby. Podľa názoru autorky prezentácia práce znalca v danom príspevku môže do veľkej miery upriamiť pozornosť na náznak celospoločenského posunu v tejto oblasti, v samotnom texte však ide o vyhodnotenie jeho činnosti v rámci vytýčeného časového obdobia.

³ Pozn. autorky: z časového (kazuistika staršieho dáta - New World Order Opposition) a geografického (Česká republika) hľadiska autorka v texte príspevku poukazuje na vybrané informácie (prípady) z jej sprístupnených údajov a zdrojov čerpania (v podobe posudkov a odborných vyjadrení znalca).

⁴ Pozn. autorky: z objektívnych dôvodov autorka v príspevku neuvádza viac detailnejších informácií.

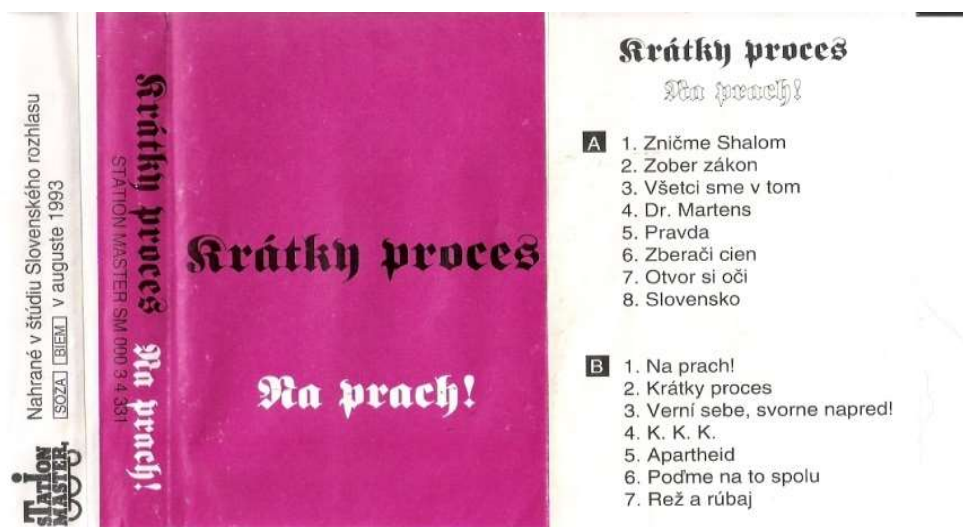
⁵ Pozn. autorky: názov skutkovej podstaty trestného činu je platný a účinný v čase vykonania znaleckého posudku a s ohľadom na územnú platnosť a účinnosť (v danom prípade ČR).

Hitlerovského Nemecka do roku 1945 – teda s ideovým podtextom rasovej výlučnosti árijských žien a s výrazným diskurzom nacionálneho socializmu Hitlerovského Nemecka do roku 1945, konkrétne Bund Deutscher Mädel (Liga nemeckých dievčat), ktorá bola v minulosti ženskou odnožou polovojskej mládežníckej organizácie NSDAP (známej pod názvom Hitlerjugend – Hitlerova mládež). R.W.U. sa aktívne podieľa na aktivitách súčasnej neonacistickej scény, napríklad organizáciou akcií a koncertov, predajom a distribúciou odevných súčastí, nálepiek či odznakov propagujúcich neonacistické hnutie a jeho aktivity. V posudzovanej veci v súvislosti s virtuálnym prostredím bolo znalcom v znaleckom posudku skonštatované, že *R.W.U. na svojich internetových stránkach propaguje a reklamuje heslo „Europa nacional“*. Ide o aplikáciu hesla „Europa, erwache!“. V neonacistickom prostredí ide o odkaz priamo nadväzujúci na heslo jednotiek SA „Deutschland Erwache!“ – Nemecko, prebuď sa! Rovnaký názov aj obsahovú zhodu má pieseň skupiny White Rebel Klan. Pieseň je v neonacistickej subkultúre obľúbenou, čo je dokázané aj tým, že zaznieva na koncertoch týchto hnutí.

V prostredí internetu sú relatívne ľahko a rýchlo šírené aj piesne, ktorých texty môžu vyznievať kontroverzne. Obľúbenou hudobnou skupinou neonacistickej scény bola dnes už zaniknutá skupina „Krátky proces“, neskôr premenovaná na „Juden mord“. Často hranou piesňou je „Na prach“, z rovnako pomenovaného albumu.

Obr. 1: Obal hudobnej tvorby skupiny Krátky proces

Zdroj: Znalecký posudok.¹

Ukážka textu vyššie menovanej piesne:

Už nemôžeš čakať fér, žiaden súboj na päste, desiati Ťa zvalia na zem a skopú Ťa na ceste.

¹ Pozn. autorky: znalec bol oslovený k posúdeniu textu aj predmetnej piesne a vzhľadom na tento fakt autorka na slová piesne v samotnom príspevku poukazuje. Znalec posudzoval zvlášť každú pieseň tejto skupiny - podľa predloženého uznesenia. Posudok bol značne rozsiahly a ilustračná časť (vrátane názvu a textu piesne) iba odkazuje na túto skupinu a jej aktivity. Konkrétny rozbor jednotlivých piesní (v zmysle posudku) by značne presahoval kapacitu tohto príspevku.

Ked' si sám a ich je veľa, majú široké ramená, keď je však sám ako aj Ty, stojí ako socha kamenná.

Ref.:

Rozdrvme ich, na prach, na prach! Rozkopme ich, na prach, na prach!

Čo už s nimi, na prach, na prach! Naše heslo, na prach, na prach!

*Ked' zostaneš v srabe sám, rátaj s nami, nemaj strach,
vyrazíme všetci spolu, rozdrvíme ich na prach.*

Zdroj: Znalecký posudok

Svoje názory vo virtuálnom prostredí šíri aj organizácia „New World Order Opposition“, ktorá zahájila svoju činnosť v roku 2008. Organizácia deklaruje, že jej ide predovšetkým o to, aby združovala ľudí s myslou otvorenou a nezotročenou. Organizácia tvrdí, že jej snahou je dať dohromady ľudí, ktorým nie je ľahostajné čo sa v ich okolí deje, a tých ktorí sa chcú zapojiť do pomoci našej spoločnosti a do pomoci všetkým ľuďom na celom svete. Podľa organizácie má súčasný systém v budúcnosti z ľudí spraviť robotov či otrokov, očipované bezduché stroje, ktoré bez otázok budú slúžiť „svojim pánom“ – pánom, ktorí budú vďaka vyspelej a už teraz utajenej technológii žiť takmer večne a už nikdy neumožnia slobodnú civilizáciu. Názorom organizácie je, že takýto svet nás čaká, aj ak to dnes znie ešte ako sci-fi. Organizácia NWOO preto ľudí žiada, aby sa s ňou spojili a prestali márne bojovať sami, pretože v organizovanej jednote je sila a jediní v tomto boji veľa neznamenujú. V závere tejto myšlienky organizácia uvádza, že je potrebné utvoriť koalíciu už existujúcich skupín a osôb, aby bola dosiahnutá sloboda ľudstva a predovšetkým pre to aby to ľudia vôbec stihli a aby nebolo neskoro.¹ Organizácia svoje názory propaguje v printových príspevkoch či hudobných videách.²

Vo virtuálnom prostredí sa môžeme stretnúť z rôznorodými náznakmi aj konkrétnymi formami prejavov extrémizmu. V texte vyššie je poukázané napríklad na šírenie sympatií k určitému hnutiu či šírenie textov piesní aj samotnej hudobnej tvorby s extrémistickým podtónom. A tak ako naznačujú kvantitatívne údaje (napríklad tabuľka 1), ale aj vybrané teoretické poznatky, jednotlivé formy prejavov tohto druhu kriminality sa relatívne značne presúvajú do virtuálneho prostredia.

Záver

V rámci Konceptie je konštatované, že situáciu v oblasti radikalizácie a extrémizmu možno v Slovenskej republike považovať za stabilnú a bez významnejších incidentov ohrozujúcich stabilitu štátu. Je však nevyhnutné, aby sa k možným zmenám pristupovalo predvídavo a najmä s ohľadom na okolité štáty aj celkovú bezpečnostnú situáciu v Európe. Konceptia tiež upriamuje pozornosť na fakt, že nárast radikalizácie obyvateľstva v krajinách za hranicami Európskej únie postihnutých vnútornými konfliktmi, vznik ozbrojených skupín s extrémistickou ideológiou v týchto oblastiach a zapájanie občanov krajín únie do takýchto konfliktov priamo ovplyvňuje aj bezpečnostnú situáciu krajín Európskej únie, vrátane Slovenskej

¹ NWO.ORG. 2018. [online]. [cit. 2018.10.16]. Dostupné na: <<http://www.nwoo.org/>>

² Pozn. autorky: v čase vypracovania znaleckých posudkov pôsobili organizácie aktívne. Vzhľadom na uvedené je v empirickej časti použitý prítomný čas. Je na mieste poznamenať, že aktivity takýchto skupín sú predmetom policajného sledovania a skúmania.

republiky.¹ Vyplývajúc z uvedeného je evidentné, že apelovanie na dôslednú realizáciu kontroly kriminality (tak v podobe uplatňovania prevencie ako aj represie) v tejto oblasti je opodstatnené.

Na mieste je aj neustále podotýkať fakt, že extrémizmus je potrebné potláčať od samotného zárodka a práve preto má Koncepcia odrážať vôľu celej spoločnosti predchádzať a zamedziť prejavom extrémizmu a procesu radikalizácie. Radikalizáciu a extrémizmus môže spoločnosť svojou nečinnosťou a ľahostajnosťou podnecovať. Preto je v obsahu Koncepcie stanovený ambiciózny cieľ – zamedziť im prostredníctvom vzdelávania a zvyšovania povedomia spoločnosti. Iba efektívnym a racionálnym prístupom je možné predchádzať následkom radikalizácie a extrémizmu. Nemenej dôležitou je aj spolupráca, na ktorú bol oslovený celý rad subjektov. Tieto sa na jej príprave aktívne spolupodieľali.²

Aj aplikačná prax potvrdzuje, že aktuálne možno deklarovať stabilizovanú situáciu na úseku trestnej činnosti extrémizmu v Slovenskej republike. Zároveň ale zdôrazňuje, že predmetná kriminalita je charakteristická tým, že jej fenomenológia je výrazne ovplyvnená vonkajšími faktormi, očividnejšie ako pri iných druhoch kriminality. Niektoré z častých prejavov, napíňajúcich skutkovú podstatu niektorého z trestných činov extrémizmu, vznikajú ako reakcia na určité spoločenské udalosti či nálady majoritnej časti spoločnosti (napríklad aj vo forme nenávisťných prejavov a komentárov na internete).³

Literatúra

ČENTĚŠ, Jozef a kol. Trestný zákon - Veľký komentár, 3. aktualizované vydanie. Žilina: Eurokódex, s. r. o., 2016. 978-80-8155-066-9.

Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019.

MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.05]. Dostupné na:
<<https://www.minv.sk/?narodna-protiteroristicka-jednotka>>

MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.08]. Dostupné na:
<<https://www.minv.sk/?extremizmus-1>>

MINV.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.15]. Dostupné na:
<<https://www.minv.sk/?VRAX>>

Národná protiteroristická jednotka národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (NPTJ NAKA).

NWOO.ORG. 2018. [online]. [cit. 2018.10.16]. Dostupné na: <<http://www.nwoo.org/>>

SLOV-LEX.SK. 2018. [online]. [cit. 2018.10.11]. Dostupné na: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/20180701>>

SVOBODA, Ivo, JURISOVÁ, Michaela. 2018. Trestné činy z nenávisťi v podmienkach Slovenskej republiky. In: Sborník z VI. ročníku mezinárodní konference Kriminologické dny pořádaný ve dnech 18. – 19. 1. 2018 Českou kriminologickou společností ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého

---

¹ Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019, s. 2.

² Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015-2019, s. 3.

³ NPTJ NAKA.

v Olomouci, 1. vydání. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2018. ISBN 978-80-88266-15-0, s. 26-42.

ŠALING, Samo, IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária, MANÍKOVÁ, Zuzana. Veľký slovník cudzích slov, 5. vydanie. Prešov: Vydavateľstvo SAMO, 2008. ISBN 978-80-89123-07-0.

Trestné činy z nenávisťi. Príručka pre príslušníkov Policajného zboru.

ZAKONY PRE LUDI. 2019. [online]. [cit. 2019.04.11]. Dostupné na: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>

Znalecké posudky a odborné vyjadrenia.

RESUMÉ

Príspevok je zameraný na trestné činy extrémizmu v online prostredí. Autorka poukazuje na evidentný presun týchto trestných činov „z ulice“ do „virtuálneho prostredia“. Na vybrané aspekty trestných činov extrémizmu v online prostredí je nazerané z teoretického uhla pohľadu aj z pohľadu aplikačnej praxe. V teoretickej časti autorka venuje pozornosť inštitucionálnemu zabezpečeniu riešenia prejavov extrémizmu (v podobe národnej protiteroristickej jednotky národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru) aj legislatívnemu vymedzeniu trestných činov extrémizmu. Informácie z národnej protiteroristickej jednotky aj koncepcie prepájajú teoretické údaje s poznatkami z aplikačnej praxe. Empirická časť príspevku je zameraná na kvantitatívne aj kvalitatívne informácie z činnosti znalca v odvetví „Politický extrémizmus“.

Kľúčové slová: extrémizmus, trestný čin, online prostredie, kyberpriestor, Koncepcia.

SUMMARY

JURISOVÁ, Michaela: SELECTED ASPECTS OF EXTREMISM IN CYBERSPACE

The article is focused on offenses of extremism in cyberspace. The author points out the evident transfer of these offenses from "the street" to "the cyberspace". The selected aspects of extremism crimes in the cyberspace are looked upon from both the theoretical point of view and from the practical point of view. In the theoretical part the author pays attention to the institutional provision of extremism manifestations (in the form of the National counter-terrorist unit of the National crime agency of the Presidium of the Police Force) and to the legislative definition of crimes of extremism. The information from the National counter-terrorist unit and the Concept are linking the theoretical data with the information from application practice. The empirical part is focused on the quantitative and qualitative information from the activity of an expert in the field of "Political extremism".

Keywords: extremism, crime, online space, cyberspace, the Concept.